

Handläggare
Medea Sandbladh
Telefon: 0850818070

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2022-04-21

Underlag för budget 2023 med inriktning för 2024 och 2025

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens förslag till underlag för budget 2023 med inriktning för 2024 och 2025.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Stadsdelsnämndens underlag för budget 2023 med inriktning för 2024 och 2025 tar sin utgångspunkt i stadens vision och nämndens verksamhetsområden. Under respektive inriktningsmål nedan sammanfattas i punktform nämndens viktigaste strategiska satsningar under perioden 2023-2025.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- Säkerställa barns rättigheter och synliggöra barnperspektivet i alla verksamheter.
- Öka inskrivningsgraden i förskolan för att säkerställa barns språkutveckling i svenska. Förvaltningen satsar därför på en introduktionsförskola i Fagersjö.
- Likvärdig förskola – kompensatorisk förskola med fokus på språkutvecklande arbete.
- Utveckla förskolans arbete i Skolplattformen
- Enligt förslag till ny socialtjänstlag, gå över från specialiserad socialtjänst till förebyggande och tidigt stöd.
- Upptäcka och motverka våld och stärka skydd för våldsutsatta samt förändra våldsutövares beteende.
- Stödja brottsutsatta och vittnen, och utveckla arbetssättet Våga anmäla, våga vittna.
- Minska riskerna för att barn, ungdomar och unga vuxna dras in i kriminalitet.
- Nytt utredningsförfarande där socialsekreterare och familjebehandlare samverkar från start inom projekt Intensifierad utredning i hemmiljö.
- Bättre stöd till ungdomar i samhällsvård i övergången till att leva ett självständigt liv genom projekt Mitt val min väg.
- Ökade möjligheter till en fungerande skolgång och goda skolresultat för placerade barn genom projektet Skolsamordnare för placerade barn.
- Bättre stöd till personer med samsjuklighet genom projekt Stärkt samverkan.
- Fortsätta att utveckla samverkan mellan socialtjänst, förskola, skola, fritid och polis.
- Snabb etablering i samhället för nyanlända.
- Kompetensutveckling för äldreomsorgens medarbetare utifrån prioriterade områden såsom psykiatri, missbruk, demens och vård i livets slutskede.
- Erbjud kompetenshöjande insatser i svenska språket för medarbetare inom förskola och äldreomsorg.
- Förvaltningen ska arbeta bredare för att motverka systematiska välfärdsbrott.
- Förvaltningen efterlyser stadsgemensamma grepp kring otillåten tippning, invasiva arter, döende träd och bullerdämpande åtgärder.
- Förvaltningen satsar på platsamverkan i Hökarängen,

socialt värdeskapande stadsutveckling i Fagersjö, och stärker den kollektiva förmågan i Farsta strand i samarbete med Familjebostäder och polisen.

- Utveckla det trygghetsskapande arbetet genom att upprätta gemensam lägesbild med stöd av digitala kartsystem.
- Förvaltningen ser vikten av förebyggande arbete för att långsiktigt stärka tryggheten i stadsdelsområdet. Vi har tillsatt en styrgrupp för förvaltningens preventionsarbete.

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- Behovet av lägenheter i gruppbofastad och servicebofastad enligt LSS är fortsatt stort och förhoppningen är att utbudet ökar närmaste åren när socialförvaltningen tagit över beställaransvaret.
- Planera för utbyggnad av förskoleplatser i takt med utbyggnad av bostäder samt för att möta ökad inskrivningsgrad i förskolan.
- Förvaltningen vill peka på vikten av ett blandat bostadsutbud i alla stadsdelar och att i högre grad ge plats för näringsliv i olika stadsutvecklingsprojekt.
- Förvaltningen föreslår att vår fritidsgård för unga med intellektuella funktionshinder klassas som kommunövergripande i stadens budget och att nämnden får ersättning för verksamheten.
- Förvaltningen välkomnar att stadens utmaningar med parkleksbyggnader finns på agendan. Exempelvis behöver staden ta principbeslut om att parkleksbyggnader är förenligt med park i detaljplan.
- Förvaltningen satsar på kultur i det offentliga rummet, vilket vi bedömer gynnar upplevelsen av trygghet och det lokala näringslivet.

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- Fokus på att stärka medarbetarskapet.
- Attrahera, rekrytera och behålla kompetenta medarbetare. Särskilt socialsekreterare, biståndshandläggare, förskollärare, sjuksköterskor samt chefer.
- Skapa goda förutsättningar för ett närvarande och hållbart ledarskap.
- Säkerställa en effektiv lokalförsörjning, utveckla och se över våra interna processer.
- Genomföra åtgärder för att minska antalet transporter med taxibil från och till dagliga verksamheter, så kallade turbundna resor.
- Utveckla användandet av digitala verktyg och välfärdsteknik för att höja kvaliteten för stockholmarna samt effektivisera och säkra arbetssätt inom verksamheterna.

- I takt med den ökade digitaliseringen behöver informationssäkerhetsarbetet utvecklas och skyddet för den personliga integriteten kontinuerligt säkras.
- Utöka arbetet med riskanalyser, säkerhet och förebyggande åtgärder som ökar förmågan att upprätthålla kontinuitet vid extraordinära händelser
- Fortsätta att utveckla innovationsprocesser, ta tillvara innovativa lösningar och stödja nämndens verksamheter att förverkliga nyskapande idéer.
- Förvaltningen ska bedriva ett medvetet och aktivt jämställdhetsarbete.
- Effekterna av pandemin ska identifieras och följas upp för att motverka psykisk ohälsa.
- Förvaltningen vill stävja trenden med allt fler riktade medel att ansöka om och alltfler tematiska styrdokument.

Nämndens verksamhetsområde

Demografisk utveckling och analys – fler barn och äldre
 Befolkningsprognoser är ett av de viktigaste underlagen för långsiktig verksamhetsplanering. Tabellen nedan visar utfall för 2020 samt senast tillgängliga prognos för befolkningsutvecklingen 2021-2030. Barn i förskoleålder (1-5 år) väntas öka med cirka 500 barn under prognosperioden, vilket är en ökning motsvarande 13 procent. Den stora demografiska förändringen i staden som helhet är en starkt utökad grupp äldre, bland annat väntas gruppen som är 80 år eller äldre vara 60 procent fler 2030 jämfört med 2020. För Farstas räkning är ökningen inte lika dramatisk, men vi ser ändå en ökning motsvarande 28 procent för gruppen som är 80 år eller äldre.

Åldersgrupp	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
0 år	725	749	771	787	802	811	826	839	855
1-5	3 811	3 800	3 846	3 882	3 930	3 989	4 057	4 094	4 149
6-12	5 309	5 336	5 406	5 443	5 434	5 453	5 448	5 443	5 468
13-15	1 987	2 096	2 151	2 197	2 234	2 242	2 258	2 268	2 302
16-18	1 741	1 797	1 893	1 985	2 081	2 125	2 168	2 202	2 214
19-24	3 829	3 954	3 987	4 026	4 058	4 133	4 240	4 346	4 449
25-34	9 584	9 634	9 657	9 651	9 720	9 747	9 844	9 928	10 108
35-44	9 207	9 437	9 661	9 936	10 141	10 292	10 468	10 586	10 734
45-64	14 167	14 275	14 507	14 671	14 874	15 085	15 294	15 481	15 720
65-79	6 617	6 885	7 073	7 208	7 312	7 434	7 562	7 667	7 851
80-84	1 241	1 227	1 263	1 305	1 392	1 464	1 585	1 706	1 777
85-89	897	917	904	916	910	906	892	930	978
90+	694	699	696	677	670	664	670	670	680
Totalt Farsta	59 809	60 808	61 816	62 683	63 559	64 343	65 312	66 159	67 285

Lägre inflyttningstakt än förväntat

Den 31 december 2020 bodde 59 809 personer i Farsta, 2019 års prognos för 2020 var 60 612 personer vilket innebär en differens på 803 personer. Den stora skillnaden mellan prognos och utfall finns inom åldersgruppen 25-34 år samt närliggande åldersgrupper. Med undantag för nyfödda samt de allra äldsta är utfallet i alla

åldersgrupper mindre än förväntat från prognosen. En delorsak bedöms vara att staden i stort hade ett svagare flyttnetto till följd av pandemi och lågkonjunkturen. Även 2021 förväntas flyttnettet vara negativt för att sedan vända till ett mer normalt läge med positivt netto.

Förskoleverksamhet

Behov av förskola i stadsdelsområdet

Farsta stadsdelsområde står de närmaste åren inför en stor förtätning med tillkommande nyinflyttning av barnfamiljer som förutsätter planering av nytillskott av förskolor.

I Farsta är deltagandet i förskola generellt sett högt men det finns skillnader. I de områden där inskrivningsgraden är lägre ska samverkan med socialtjänsten samt andra aktörer förstärkas. Kommunerna kommer bli skyldiga att söka upp vårdnadshavare vars barn inte går i förskolan det år de fyller tre år och reservera förskoleplats för nyanlända barn. Syftet är att stärka förutsättningarna för barnens språkutveckling och rusta dem inför skolan. Reformen kan medföra ökade kostnader för verksamheten. Förvaltningen satsar på en introduktionsförskola i Fagersjö med målet att öka inskrivningsgraden i förskola.

Barns språkutveckling

Språket är en viktig del i förskolans kompensatoriska uppdrag och för att skapa goda förutsättningar inför övergången till förskoleklass och vidare skolgång. Förskolornas språkutvecklande arbete tillsammans med barnen ska stärkas. Medarbetare som har otillräckliga kunskaper kommer erbjudas kompetensutveckling i svenska språket och det professionella språket.

Erfarenheter från pandemin

Förskoleverksamheterna kommer ta tillvara erfarenheterna från pandemin i det fortsatta utvecklingsarbetet. Exempelvis beredningsplanering för att hantera stor personalfrånvaro, organisation för att snabbt kunna omfördela resurser mellan förskolor, undervisning utomhus och digitala möten både med medarbetare och vårdnadshavare.

Kompetensförsörjning

Stor konkurrens råder om legitimerade förskollärare och utbildade barnskötare. För att attrahera och bibehålla rätt kompetens vidtar Farsta åtgärder för att öka sin attraktivitet som arbetsgivare och främja ett hållbart medarbetarskap och ledarskap. Förvaltningen kommer att satsa på barnskötarna genom individuella samt övergripande utbildningsinsatser. De som har förutsättningar kommer att uppmuntras att läsa vidare till förskollärare.

Samarbetet med Stockholms universitet och Södertörns högskola kring verksamhetsförlagd utbildning fortsätter. VFU, som omfattar mottagande under ett år av ett 70-tal studenter, har en betydelsefull roll i arbetet med att rekrytera förskollärare.

Skolplattformen, digitalisering och hållbar utveckling

Fortsatt arbete krävs för att integrera digitala arbetssätt i förskolan samt säkerställa att alla medarbetare har tillräckliga kunskaper och använder digitala verktyg i undervisningen.

Förskolorna har sedan ett par år utvecklat digitala verktyg i skolplattformen för att synliggöra barns lärande samt kommunikationen med vårdnadshavarna. Skolplattformen har bidragit till att förenkla och effektivisera arbetet. Fler satsningar på digitala lösningar och kompetensutveckling för medarbetare i digitala verktyg kommer genomföras under planperioden då det har visat sig att kommunikationen med vårdnadshavarna behöver förbättras ytterligare. Utbildningsförvaltningen har igångsatt en ny upphandling av skolplattformen. Det kommer innebära att resurser behöver tas i anspråk för att implementera de nya systemen.

Förvaltningen kommer ha fokus de närmaste åren på genomförandet av forsknings- och utvecklingsprojektet Hållbar förskola utifrån ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt perspektiv. Förskolorna ska, med stöd av forskning, identifiera faktorer för att arbeta med hållbar utveckling samt undersöka vilka effekter detta kan medföra i förskolans kontext. Barnen ska ges möjlighet att utveckla kunskap om hur man värnar miljön inför framtiden och hur man kan skapa möjlighet att leva i rättvisa och fredliga samhällen.

Förvaltningen kommer att se över förskolans övergripande systematiska kvalitetsarbete med fokus på utvärdering och uppföljningsprocesser. Ett strukturellt förändringsarbete har påbörjats där organisation, arbetssätt och kommunikation med vårdnadshavare är i fokus.

Förstärkt barnrättsperspektiv

Förvaltningen ska stärka barnrättsperspektivet enligt lagen om FN:s barnkonvention. Förskolan kommer att implementera ett barnrättsbaserat synsätt genom bland annat kompetenshöjande insatser. Arbetet ska utvecklas inom områden såsom barns delaktighet och ökad samverkan för barnets bästa. Syftet är att ge barnen förbättrade livsvillkor.

I samverkan med socialtjänsten kommer förskolan genomföra ett mer aktivt uppsökande arbete för att öka inskrivningsgraden och säkra barns rätt till utbildning. De barn som är återkommande frånvarande från förskolan kommer att följas upp för att säkra deras rätt till undervisning och språkutveckling. Barn som tillhör de nationella minoriteterna ska stödjas i sin språkutveckling i både svenska och sitt eget språk och kulturella kontext.

En jämställd och socialt inkluderande förskola

Förvaltningen har en utmaning att få en jämnare könsfördelning i förskolans personalgrupper. Ambitionen är att anställa fler män i verksamheten. En jämställdhetsutmaning inom förskolan är att majoritetsprinciper som norm, exempelvis personalens delaktighet, inte alltid är tillämpligt då män som grupp riskerar att inte hörsammas.

Utbildningen i förskolan ska präglas av ansvar för en hållbar utveckling – såväl ekologisk som ekonomisk och social. Barnen ska vistas i en miljö som är jämlik och socialt inkluderad och som skapar förutsättningar för barns delaktighet och inflytande. Förskolans uppdrag är att arbeta normkritiskt, att man på ett medvetet sätt möter barnens rätt att utveckla sina förmågor och resurser som bidrar till att stärka barns självkänsla.

Fokus på utevistelse och rörelse

De senaste årens fokus på barns behov av utevistelse, rörelse och pulshöjande aktiviteter har bidragit till en översyn av förskolgårdarnas förutsättningar och aktivitetsutbud. Förskolorna har i uppdrag att stärka barns kunskaper och behov av bra kost, utevistelse och rörelse.

Investeringsbehov - nybyggnation

Staden planerar stora nybyggnationsprojekt i Farsta. I de planerade bostadsområdena kommer det att finnas behov av nya förskolor. Utbyggnaden av förskoleverksamheten behöver ske i takt med inflyttning av nya familjer. Riksdagen beslut om ny lagstiftning, "Förskola för alla" förutsätter en utbyggnad av antalet platser. Ett ökat behov av platser är en utmaning och förvaltningen behöver säkerställa att verksamheten kan möta detta. Tillväxten ser dock olika ut i olika delar av stadsdelen.

För att kunna driva förskola med god kvalitet inom given budget anser förvaltningen att nybyggnation av förskolor med 6 - 8 avdelningar, tillagningskök och gård är att föredra. Ett arbete pågår med att ersätta äldre förskolor med nya som är bättre anpassade till dagens krav på resurseffektivitet, klimatsmarta lösningar och läroplanens utbildningsintentioner. Det förutsätter dock möjligheter att evakuera verksamhet under tiden för nybyggnation.

Agenda 2030

Förvaltningens arbete för att uppnå de globala målen i Agenda 2030 omfattar främst mål 1 om ingen fattigdom, mål 3 om god hälsa och välbefinnande, mål 4 om god utbildning för alla, mål 5 om jämställdhet, mål 10 om minskad ojämlikhet samt mål 11 om hållbara städer och samhällen.

Verksamhet för barn, kultur och fritid

Välkomnar stöd från kulturförvaltningen

Beträffande öppen verksamhet för barn och unga ser vi ett ökat behov av fokus på verksamhetsutveckling – det vill säga verksamhetens kvalitet, innehåll och attraktivitet. Vi välkomnar det stöd vi hoppas få från kulturförvaltningen med bland annat kompetensutveckling för fritidsledare och gemensamma strategier.

Pandemin påverkar

Åren med pandemin har inneburit stora utmaningar för verksamhetsområdet, som i stor utsträckning bygger på just mellanmänniskliga möten. Vi ser nu sjunkande statistik inom flera områden – medborgarnas nöjdhet med stadsdelens kulturutbud som

mäts i medborgarundersökningen, antalet besökare på våra fritidsgårdar, andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter och andel ungdomar som deltar i föreningsliv. Den analys vi gör är att trenden är relaterad till pandemin. Glädjande är att andel besökare som är nöjda med fritidsgårdarnas verksamhet har ökat igen efter ett tapp under det värsta pandemiåret 2020. Antalet flickor och pojkar som deltar på Sportscomp och på våra lovaktiviteter ökar också.

Ge Farsta ansvar och medel för kommunövergripande verksamhet

Ett antal stadsdelsnämnder tillhandahåller idag kommunövergripande verksamheter och får ekonomisk ersättning för detta. Syftet är bland annat att kunna erbjuda verksamheter till personer med särskilda behov. I Farsta finns sedan flera år fritidsgårdsverksamhet för unga med intellektuella funktionshinder. Verksamheten är mycket populär och lockar besökare från hela staden. Förvaltningen föreslår att vår fritidsgårdsverksamhet för målgruppen klassas som kommunövergripande i stadens budget och att nämnden får ersättning för verksamheten.

Svårt att leva upp till förväntan om digital verksamhet

Generellt är förväntan hög både från stockholmarna och politiken när det kommer till att utveckla bättre digitala lösningar och system. Förvaltningen ser utmaningar med att tillmötesgå förväntan. Vi har till exempel svårt att få till lokala anpassningar av webben – till exempel för att skapa webbsidor för Sportscomp eller för att publicera våra lovprogram. Vi har också problem med att kommunicera och webbsända via sociala media.

Bra samverkan för trygghet

Vi har under de senaste åren utvecklat en mycket väl fungerande samverkan under helger mellan stadsdelens fältassistenter, fritidsledare, polisen, stadens mobila ordningsvakter, frivilliga nattvandrare med flera.

En utmaning för föreningar, öppna verksamheter och andra fritidsaktiviteter i stadsdelen är att nå de lite äldre ungdomarna. Gruppen äldre tonåringar behöver ofta goda förebilder för att hitta sin väg in i vuxenlivet. Nämnden har ingått ett idéburet offentligt partnerskap tillsammans med FOC Farsta Fotboll för spontanfotboll på lov och lördagskvällar för ökad trygghet, där vi når just målgruppen äldre tonåringar.

Sommar i Farsta – kultur som medel för trygghet och attraktivitet

Förvaltningen satsar sedan 2021 på mer kultur i det offentliga rummet. Vi kallar det Sommar i Farsta. Vi ser att kultur på torg och i våra parker kan bidra till många av våra uppdrag. Förutom det uppenbara med ett bredare kulturutbud för Farstabor, ser vi att uppträdanden och föreställningar kan bidra till den kollektiva förmågan på en plats och på så sätt bidra i vårt trygghetsarbete. Vi ser också att evenemang kan stärka attraktiviteten i de lokala

centrumen.

Mer samordning kring föreningsbidrag

Kommunfullmäktiges nya riktlinjer för föreningsbidrag innebär omfattande handläggning med mycket manuell hantering. Även uppgifterna som föreningarna måste lämna in i ansökan och redovisning har ökat. Förvaltningen välkomnar ett gemensamt system för föreningsbidrag som vi hoppas effektiviserar hanteringen för både föreningarna och förvaltningen. Alternativt hoppas förvaltningen att stadens riktlinjer kan revideras för att lätta på kraven för små bidrag. Vi efterlyser också ett gemensamt register för föreningar, där olika förvaltningar skulle kunna hitta föreningarnas stadgar etcetera.

Bättre samordning av lovaktiviteter

Förvaltningen vill fortsätta satsningar på ett rikt utbud av lovaktiviteter och på idrott och rörelse för barn och unga. Sportscamp är inne på år tolv och Full Fart Farsta (spontanaktiviteter i idrottshallar) har också pågått i många år och utökats till att nu genomföras på alla lov. Kontinuitet är viktigt för att nå ut till många barn och ungdomar.

Även när det gäller stadens arbete med lovaktiviteter för unga stockholmare tror förvaltningen på bättre samordning mellan förvaltningarna. Det gäller till exempel kommunikation, webbhantering och tillgång till lokaler. Förvaltningen gör ett omfattande arbete med informationsinsamling och bearbetning för att kunna ta fram ett samlat kommunikationsmaterial. Hela hanteringen skulle underlättas om mallar för webb och tidplaner var synkade i staden.

Utmaningar med kulturinköp

Förvaltningen välkomnar kulturförvaltningens uppdrag att utreda modell för kulturinköp på vård- och omsorgsboenden (liksom Kulan för förskolebarn). Vi vill peka på vikten av att i denna modell inkludera stöd och service för personer med funktionshinder och socialpsykiatri, vars boende och brukare annars riskerar att hamna utan.

Jämställda öppna mötesplatser

De utmaningar vi ser i relation till jämställdhet är att skapa öppna mötesplatser som attraherar både flickor och pojkar. Till fritidsgårdarna ökar andelen flickor bland besökarna. Det bekräftar av Stockholmsenkäten som visar att andelen flickor som besöker en fritidsgård är högst i Farsta i jämförelse med alla andra stadsdelar. Vår egen utredning kring detta pekar på att medvetna arbetssätt på fritidsgård och parklek för att stimulera jämställdhet är den största framgångsfaktorn.

Agenda 2030

Inom verksamhetsområdet Barn kultur fritid ser vi störst utmaningar inom Agenda 2030:s mål 10, Minskad ojämlikhet. Vi bedömer att vår verksamhet i första hand bidrar positivt till mål 3, Hälsa och välbefinnande samt mål 5, Jämställdhet.

Äldreomsorg

Platsöverskott – men behovet av äldreomsorg ökar successivt

Enligt Swecos framskrivning av äldreomsorgsbehovet 2022-2040 förväntas andelen äldre öka i inom stadsdelen. Antalet yngre äldre, 65-79 år, förväntas öka stadigt under hela prognosperioden medan de allra äldsta, 90 år och äldre, väntas minska något de närmsta åren. En viktig aspekt är hur befolkningsökningen kommer påverka behovet av äldreomsorg.

Utvecklingen av antalet omsorgstagare följer i stort befolkningsutvecklingen inom stadsdelen när det gäller behov av äldreomsorgsinsatser. Behovet av vård- och omsorgsboende inom stadsdelen beräknas att successivt öka fram till och med år 2040. Den största procentuella ökningen väntas ske mellan åren 2030 till 2040.

Det råder i nuläget ett överskott av vård- och omsorgsplatser inom stadsdelen men även inom staden som helhet. Inom stadsdelsområdet visar prognosen att behovet av vård- och omsorgsplatser fram till år 2040 kommer att vara tillgodosett av nuvarande och planerat bestånd.

För att möta det platsöverskott som prognostiserats de närmast åren inom vård- och omsorgsboenden behöver stadsdelen se över möjliga omställningar och anpassningar för boenden i egen regi.

Omställning till mer avancerad och specialiserad vård och omsorg

Behovet av mer avancerad hälso- och sjukvård samt omvårdnad tenderar att öka på vård- och omsorgsboendena. Särskilda målgrupper inom äldreomsorgen fortsätter att öka, grupper som kräver anpassade och tillgängliga boendeformer. Antal äldre med psykisk ohälsa och/eller missbruk ökar också inom äldreomsorgen.

Omställningen till god och nära vård och mer avancerade behov av hälso- och sjukvård, kan medföra ett ökat behov av legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal och mer ändamålsenliga lokaler, då en mer avancerad hälso- och sjukvård ställer fler krav på exempelvis hygienutrymmen. En god, säker och modern hälso- och sjukvård innebär även att följa den snabba utvecklingen inom vård, teknik och digitalisering. Detta ställer ökade krav på utrustning och utbildning. En gemensam satsning över stadsdelar kan exempelvis vara ett gemensamt profilboende eller specialiserad korttidsenhet, som även kan fungera som utbildningscentra.

Ökade kompetenskrav och behov av specialisering

Förändrade kompetenskrav införs för all baspersonal inom äldreomsorgen från och med januari 2024. Inom äldreomsorgens verksamheter finns därför ett stort behov av verktyg som kan optimera kartläggning av befintlig kompetens och utgöra underlag för strategisk kompetensförsörjning och utveckling.

För att kunna ge ett tryggt och individuellt anpassat bemötande och hälso- och sjukvård av god kvalitet har äldreomsorgen ett behov av

personalgrupper med rätt kompetens. Specialisering inom områden som till exempel demens, psykiatri, missbruk och vård i livets slutskede behöver fortsatt stärkas inom verksamheterna. Det finns även behov av att stärka och säkra språkutveckling hos medarbetare.

Behovet av kompetens inom hantering av mer avancerad medicinteknisk utrustning inom hälso- och sjukvården hos vård- och omsorgsboenden kan även antas öka på sikt. Ledarskapet inom äldreomsorg är av central betydelse för personal- och kompetensförsörjning, rekrytering samt tillvaratagande av befintlig kompetens i verksamheterna.

Inom hemtjänsten finns behov av att utveckla specialistteam inom kompetensområdena beroendesjukdom och psykiatriska diagnoser.

Inom äldreomsorgen är satsningar på kompetens, ledarskap och goda arbetsvillkor/god arbetsmiljö av betydande vikt i arbetet att uppnå mål tre och åtta inom Agenda 2030.

Jämställdhetsutmaningar

Inom äldreomsorgen finns ett personcentrerat arbetssätt som utgår från den enskilda individens behov, förutsättningar, förmågor och önskemål. Äldreomsorgens verksamheter arbetar för att identifiera eventuella skillnader i omsorgen av kvinnor och män och identifierade utmaningar finns. Inom äldreomsorgen är inte alltid majoritetsprinciper tillämpliga då män som grupp riskerar att inte höras. Identifierade jämställdhetsutmaningar är därmed att andra principer än majoritetsprinciper behöver användas liksom att identifiera vad skillnaderna mellan kvinnor och mäns upplevelser beror på och hur de kan åtgärdas för att uppnå mål fem och tio inom Agenda 2030.

Andra prioriteringar som bedöms behövas göras de kommande åren

Arbetet med heltidsresan inom äldreomsorgens verksamheter pågår enligt plan. Alla medarbetare som tackat nej till heltid kommer att tillfrågas kontinuerligt. Verksamheterna arbetar fortsatt med att hålla andelen timanställda på låg nivå. Ett kvalitetsområde som påverkas av ovanstående arbete är personalkontinuiteten inom äldreomsorgens verksamheter.

Arbetet med att säkerställa kunskap och följsamhet till basala hygienrutiner fortsätter och det strukturerade smittskyddsarbetet fortgår. Inom äldreomsorgen ingår erfarenheter från pandemin som en del i det systematiska kvalitetsarbetet.

Oavsett beslut för staden behöver avdelningen se över funktionaliteten arbetsledare på plats dygnet runt.

Minska antalet äldre i hemlöshet

Förvaltningen har en nollvision för antalet äldre i hemlöshet. Avdelningens beställarenhet arbetar utifrån en strategisk plan för att minska antalet äldre i hemlösheten. Planen innehåller både struktur för ett förebyggande arbete samt agerande vid konstaterad

hemlöshet.

Motverka ofrivillig ensamhet

Äldreomsorgen kommer att fortsätta arbetet med att motverka ofrivillig ensamhet hos äldre. Motivationsarbetet och aktivitetsutbudet ska utgå ifrån de äldres önskemål och behov. Inom förvaltningen finns en samarbetsgrupp, Ett förebyggande arbete för äldre i Farsta, som bland annat syftar till att bidra till en ökad social inkludering genom att nå fler äldre.

Tryggt mottagande i hemmet

Tryggt mottagande i hemmet är en insats som erbjuds och drivs i samverkan med Enskede-Årsta-Vantör och Skarpnäcks stadsdelsförvaltningar. Tryggt mottagande syftar till att säkra en trygg hemgång från sjukhus för äldre med ett extra stort vårdbehov. Ett särskilt utsett team med undersköterskor ger ett utökat stöd under första tiden hemma, alla vardagar och maximalt 14 dagar. Inom samverkan pågår en översyn gällande möjligheten att utöka tiden för insatsen.

Digitalisering och införande av nya tekniska lösningar

Inom hemtjänstenheter i egen regi kommer Smarta lås att införas hos kunder under år 2022. Äldreförvaltningen samordnar och finansierar införandet. Smarta lås innebär att medarbetare öppnar hemtjänsttagarens dörr med en digital nyckel, vilket underlättar i nyckelhanteringen och förbättrar säkerheten. Hemtjänstkunderna och deras anhöriga fortsätter att använda sina vanliga dörrnycklar som tidigare.

Utvecklingen av digital teknik är en viktig del av verksamhetsutvecklingen inom äldreomsorgen de kommande åren. Implementeringen av välfärdsteknik kommer att kräva fortsatta utbildningsinsatser i fortsatt samarbete med lokalt IT-stöd. Behov av generella kompetenshöjande insatser har identifierats genom resultat från så kallade LIKA- mätningar.

Behov av investeringar

Inom äldreomsorgen finns investeringsbehov för att öka tillgängligheten inom avdelningens lokaler, exempelvis hörselslingor. Vi behöver också se över eventuella investeringsbehov inom IT-infrastruktur för att möjliggöra ytterligare investeringar inom välfärdsteknik och digitala verktyg.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Stärkt rätt till assistans påverkar budget och organisation. Regeringen har i februari 2022 lämnat förslag på lagändringar som ska stärka rätten till personlig assistans för personer med psykisk funktionsnedsättning och öka rättssäkerheten för barn som är i behov av assistans. Förslagen beräknas leda till att 1800 nya mottagare i landet får statlig assistansersättning och att fler ska få rätt till kommunal personlig assistans. Förändringarna ska börja gälla från januari 2023. Trots att det är svårt att exakt förutse effekterna av denna förändring är bedömningen att det kommer att

påverka förvaltningens verksamhet såväl budgetmässigt som organisatoriskt, då betydligt fler personer kommer att få rätt till utökad personlig assistans samt att fler får rätt till kommunal personlig assistans.

Fler invånare behöver insatser och boenden

Farstas befolkning växer och kommer att växa de närmaste åren och ett stort antal bostäder kommer att färdigställas vilket även gör att antalet personer med funktionsnedsättningar ökar inom stadsdelsområdet. Antalet personer med funktionsnedsättningar som får insatser av förvaltningen har de senaste åren ökat med 10 procent om året och förvaltningen bedömer att den utvecklingen kommer att fortsätta. Det får konsekvenser för budget och organisation av arbetet. Vi vill peka på vikten av att alla stadsdelsnämnder bidrar med bostäder för stockholmare med funktionsnedsättningar.

Ett stort antal bostäder planeras att byggas i Farsta stadsdelsområde de kommande åren. För i stort sett alla planerade byggprojekt finns önskemål från förvaltningen om att de ska innehålla lokaler som gör det möjligt att inrätta grupp eller servicebostäder enligt LSS och SOL. Planering och uppstart av grupp- och servicebostäder är en omfattande process som involverar flera av förvaltningens funktioner och resurser, samt genererar ökade kostnader. Detta innebär att det med stor sannolikhet blir nödvändigt med ökad resurstilldelning.

Insatser behövs för alltmer komplexa behov

Målgruppen personer med komplexa omsorgsbehov har ökat stadigt senaste åren och bedömningen är att så kommer det att fortsätta. Oftast handlar det om familjer, barn och vuxna med en kombination av behov och svårigheter som gör att insatser måste samordnas och genomföras parallellt vilket ställer allt större krav på samarbete och samordning av insatserna. Det kräver även att det finns ett tillräckligt och differentierat utbud av insatser som kan tillgodose de sammansatta behov det rör sig om.

Ett flertal personer med funktionsnedsättningar som är aktuella för LSS och SOL -insatser är också aktuella inom andra av förvaltningens verksamheter med anledning av ekonomiska problem, missbruk och sociala svårigheter. Detta kräver ett nära gränsöverskridande samarbete mellan förvaltningens verksamheter och en omfattande samordning av insatserna för att de ska ge brukarna det stöd som behövs. Ett fortsatt utvecklingsarbete kräver fokus på och ökad kapacitet vad gäller ledning av arbetet, organisationslösningar och helhetstänkande.

Digitalisering och välfärdsteknik

Teknikutvecklingen fortsätter även inom välfärdsområdet och de personer som får stöd och insatser inom området funktionsnedsättning förväntar sig att medarbetarna har kompetens att använda digitala verktyg i arbetet och i kommunikationen. Förutom att det ständigt utvecklas nya digitala verktyg och

hjälpmedel som bidrar till att öka trygghet och kvalitet i arbetet så förfogar verksamheterna redan idag över digitala verktyg. Genomförd analys visar att dessa verktyg inte nyttjas fullt ut och under de kommande åren behöver kompetensen att använda bland annat mobil, dator och Ipad i arbetet öka väsentligt hos medarbetarna.

Kompetensutveckling ökar kvaliteten - och kostnaderna
Införandet av en ny yrkestitulatur vid förvaltningens LSS-verksamheter kommer att bidra till ökad kvalitet och kompetens. Denna förändring kommer även sannolikt att vara kostnadsdrivande och påverka budget och kommande lönerevisioner.

Stadens brukarundersökningar och förvaltningens egna granskningar visar på ett fortsatt behov av kompetensutveckling i arbetssätt, metoder och uppföljning. Framförallt handlar det om att skapa utrymme för inflytande och delaktighet för brukarna i de insatser de får och har rätt till. De närmaste åren behöver arbetet fortsätta och resurser prioriteras till att implementera de kunskaper som förmedlats genom utbildningen: det pedagogiska ramverket.

Förebygga fusk och välfärdsbrott

Det förebyggande arbetet för att motverka fusk och felaktigheter i samband med att personlig assistans beviljas och utförs behöver intensifieras. Stadens riktlinjer som är under utarbetande är välkomna och den kompetensutveckling som planeras är viktiga inslag de närmaste åren för att skapa struktur för arbetet och utveckla en allmän förmåga bland medarbetarna att tidigt upptäcka och agera.

Anhörigstödetets viktiga roll

Anhörigstödet blir allt viktigare och i många fall handlar mycket av stödet till brukarna om att stötta och samarbeta med deras anhöriga för att få till en individuellt anpassad insats och att den blir rätt utförd. Vissa anhöriga behöver speciellt stöd, särskilt behöver föräldrar till barn med funktionsnedsättning prioriteras. Behovet av stöd med myndighetskontakter och annat praktiskt stöd är i många fall mycket omfattande för att dessa familjer ska kunna få del av samhällets olika insatser.

Tillgängligheten behöver öka

Ett fortsatt arbete med att öka tillgängligheten till förvaltningens verksamheter och möjligheten att få tillgång till förvaltningens olika informationskanaler behöver prioriteras för att personer med funktionsnedsättningar ska kunna få ett ökat inflytande och delaktighet. Det är nödvändigt att avsätta särskilda resurser för att fortsätta göra inventeringar och genomföra åtgärder för att få bort olika fysiska och kommunikativa hinder.

Könsskillnader i upplevelsen av insatser

Stadens brukarundersökningar inom området funktionsnedsättning visar generellt sett på relativt små skillnader när det gäller vad kvinnor och män anser om och upplever de insatser de får av förvaltningen. Dock finns skillnader i enskilda verksamheter

resultat mellan kvinnors och mäns uppfattningar när det gäller till exempel trygghet, bli lyssnad på och trivsel, i dessa fall behöver verksamheterna göra fortsatta analyser och genomföra åtgärder.

Antalet turbundna resor behöver minska

Förvaltningen behöver minska antalet transporter med taxibil från och till brukarnas dagliga verksamheter, så kallade turbundna resor. Målet är att hitta andra färd sätt än att åka taxibil som samtidigt gynnar hälsa och omsorgskvalitet för brukarna och bidrar till en bättre livsmiljö samt minskar förvaltningens kostnader. Samtliga resor som görs med taxibil kommer att ses över. Åtgärder som bland annat kan bli aktuella är att erbjuda daglig verksamhet som ligger närmare hemmet, förbättra ledsagningen så att möjligheten att åka kollektivt eller promenera till verksamheten förbättras och ökad samåkning. Åtgärder för att minska antalet sena avbokningar och så kallade tomresor kommer att genomföras.

Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Utvecklingen går mot en mer kunskapsbaserad socialtjänst och där stöd att utveckla verksamhet baseras på kunskap om beprövad erfarenhet och evidens. Den nya föreslagna socialtjänstlagen som väntas träda i kraft 1 januari 2023 fokuserar på förebyggande tidiga insatser istället för biståndsbedömda insatser.

En prognos om fortsatt hög befolkningsökning kan medföra större förväntningar på socialtjänstens insatser.

Barn och unga – ökande behov av olika insatser

Under flera år har orosanmälningar gällande barn som far illa ökat i Farsta och stadsdelsområdet ligger högt i jämförelse med övriga staden avseende både anmälningar och utredningar i förhållande till antalet barn och unga. Utmaningen ligger i att utveckla arbetssätt och insatser för att möta ökade behov och få ut mer av tilldelade resurser. Det är viktigt att kunna erbjuda ett brett utbud av vård och behandling i olika former och det behövs även mer förebyggande och uppsökande insatser för att i ett tidigt skede motverka sociala problem, psykisk ohälsa och missbruk bland barn och ungdomar.

Det är svårt att rekrytera familjehem och det leder till att barn och unga kan få vänta länge på en familjehemsplacering. Detta innebär att jourhemsplaceringar kan bli långvariga.

Insatserna Stärkt tidigt stöd i samverkan (STIS), SIG och skolsociala team bedrivs delvis med hjälp av externa medel och förvaltningen behöver säkerställa framtida finansiering efter år 2022.

Stärkt uppföljning av placeringar

Ett lagförslag har presenterats om att stärka placerade barns rätt till en trygg uppväxt: Lex Lilla hjärtat. Förslaget kommer sannolikt leda till förändringar i föräldrabalken som socialtjänsten behöver anpassa sig till.

HVB-verksamheter genom införandet av individcentrerad uppföljning och utbildning om avtalsuppföljning, detta gäller även vuxna missbruk samt socialpsykiatri.

Vuxna med samsjuklighet

Den nationella samsjuklighetsutredningen som berör hur vård och omsorg kan bli bättre för personer med samsjuklighet, det vill säga personer med psykisk ohälsa och missbruksproblem, kommer förändra socialtjänstens arbetssätt till stor del med ett nytt fokus om regionen ska ansvara för all form av behandling. I ytterligare ett uppdrag har utredningen fått ansvar att se hur huvudmannskapet för missbruks- och beroendevården kan förtydligas och att regioner och kommuner gemensamt ska bedriva en samordnad vård- och stödverksamhet.

Socialpsykiatri – helhetssyn och individen i fokus

Vi behöver implementera metoder och arbetssätt som är evidensbaserade och ser till hela individens behov, inte enbart utgå från de befintliga insatserna. Vi behöver också mer fokus på att stötta personer mot ökad delaktighet och återhämtning till exempel vid övergång från HVB/boenden till egen bostad med kvalificerat stöd, eller från arbetsträning/sysselsättning till eget arbete när det är möjligt.

Snabb etablering för nyanlända

Fler uppnår maximal boendetid vilket leder till fler individer på tillfälliga boenden. Ett fortsatt stöd för nyanlända krävs för att vägledning till en snabb etablering med egen försörjning och varaktigt boende. Socialtjänsten samarbetar med Welcome House, Intro Stockholm och Etableringscentrum tillsammans med representanter från Statens servicecenter och olika organisationer från det civila samhället i detta arbete. Förvaltningen prioriterar kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Samverkan kring hemlöshet

Bostadssituationen är ansträngd och det medför att allt fler personer söker socialtjänstens bistånd till boende. Socialtjänsten kan inte ensam lösa hemlöshetsfrågan. Samverkan, såväl intern mellan socialtjänstens olika verksamhetsområden som externt med andra huvudmän, är en förutsättning för att kunna utforma samlade lösningar för hur stödet i varje enskild persons process ur hemlöshet ska utformas.

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Medarbetarna fortsätter öka sina kunskaper om våld i nära relationer genom Stockholms stads nya program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation 2021-2025. Det uppdaterade programmet innefattar bland annat att upptäcka fler typer av utsatta målgrupper.

Arbetet med att förebygga våld i ungas parrelationer samt upptäcka och hjälpa våldsutsatta barn och unga inklusive hedersrelaterat våld och förtryck är fortsatt prioriterat. Kunskap och kompetens krävs

hos socialtjänstens medarbetare, till exempel genom FREDA-kortfrågor. Relationsvårdscentrum arbetar även med att ändra våldsutövares beteende som är ett relativt nytt område där det finns ett stort behov av att ökade kunskaper.

Motverka kriminalitet och otrygghet

En ökad gängkriminalitet och eventuella kommande nya lagar kan påverka socialtjänstens arbete och en utökad samverkan med polisen samt Social Insatsgrupp (SIG) är nödvändig. Socialtjänsten ser en ökad andel personer som har en hotbild och som önskar att lämna en kriminell livsstil. Förvaltningen fokuserar på trygghetskapande arbete för att motverka social oro, otrygghet och utagerande ungdomsgrupper på gator och torg genom samhandling med polis, socialtjänst, fritid, förskola, skola, familjer, hyresvärdar, och andra lokala aktörer. Förvaltningen har en viktig roll som samordnare av detta arbete vilket innebär ett ökat behov av resurser.

Ledarskap och arbetsmiljö

Arbetet med stadens nya chefsprofil implementeras och ger chefer förutsättningar att leda arbetet med kompetensförsörjningsplanen för att utveckla och behålla, attrahera, rekrytera och introducera medarbetare.

Även arbetet med bland annat handlingsplanen för en förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare fortgår.

Utmaningar i förhållande till Agenda 2030

Framför allt är socialtjänstens utmaningar kopplade till punkt 16: Fredliga och inkluderande samhällen och punkt 5: jämställdhet, när det gäller utsatthet för våld och risker att falla in i en kriminell livsstil.

Utmaningar för en jämställd socialtjänst

Gruppen med flickor som befinner sig i riskzon för kriminell livsstil är svårare att nå.

I arbetet med att uppnå en jämställd socialtjänst utökar förvaltningen användande av könskodad uppföljning. Könskodad statistik visar på skillnader mellan insatser till flickor och pojkar, kvinnor och män.

En utmaning är att nå nyanlända kvinnor som tenderar att få en längre integrationsprocess än män.

Hemlöshetsfrågan kommer fortsatt vara en stor utmaning för jämställda levnadsvillkor och arbete planeras utifrån stadens hemlöshetsprogram med individen i fokus.

Prioriteringar som bedöms behövas göras de kommande åren

Socialtjänsten behöver förbättra arbetet med att upptäcka välfärdsbrott och fusk med skattemedel.

Socialtjänsten behöver öka tillgänglighet och transparens om arbetet för att få ut rätt information till medborgare och för att förhindra att

vilsledande information sprids.

Införande av digitala orosanmälningar gällande barn som far illa är en del av det digitala utvecklingsarbetet, men ytterligare digital utveckling behöver ske. Ett mer effektivt systemstöd kommer bidra till en minskad administrativ belastning för socialsekreterare, förenklade processer för dokumentation, beslut, uppföljning och statistik för insatser vilket frisätter tid till annat arbete.

Statsbidragens utformning och omfattningar förändras och är svåra att förutse och det finns ett behov av att ha framförhållning i processen för att bidra till ökad nytta av statsbidragen.

Fortsätta utveckla arbetet med skolsociala team för att komma in med stöd på ett tidigt stadium och förebygga omfattande frånvaro och psykisk ohälsa. Fortsätta utveckla insatser som stabiliserar skolgång för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten.

Förvaltningen deltar i projekten

- *Intensifierad utredning i hemmiljö* - Nytt utredningsförfarande där socialsekreterare och familjebehandlare samverkar,
- *Mitt val min väg* - Ungdomar i samhällsvård ska få bättre stöd i övergång från samhällsvård till att leva ett självständigt liv,
- *Skolsamordnare för placerade barn* - Fler placerade barn ska få bättre förutsättningar till en fungerande skolgång och goda skolresultat och
- *Våga anmäla, våga vittna* - Fler brottsutsatta och vittnen ska få stöd. Samverkan mellan socialtjänst och skola och mellan socialtjänst och förskola fortsätter utvecklas.

Behov av investeringar

Återkommande utbildningsinsatser med koppling till forskning och evidensbaserade metoder behövs och kompetensutveckling inom området som avser kriminalitet och avhopparverksamhet krävs. Stadsövergripande förtydliganden krävs avseende lokala avhopparverksamheten och påverkan av ändringen av åldersspannet för insatsen

Stadsmiljöverksamhet

Farsta växer

I Stockholms översiktsplan pekas Farsta ut som ett av fyra fokusområden dit investeringar och planeringsresurser ska styras för utbyggnad av bostäder och arbetsplatser. Det beräknas att cirka 1000 bostäder kommer att färdigställas under åren 2023–2025. Antalet Farstabor förväntas bli närmare 10 000 fler fram till 2030. Det ger ett ökat tryck och slitage på de grönytor som finns kvar. Tyvärr ser vi att flera nya bostadsprojekt utan tillräcklig satsning på parkerna.

Nämnden har i år sökt och fått beviljat medel för att utveckla en underdimensionerad lekpark i en nybyggd stadsdel. Lekparken är så

ny att den nu under våren formellt går över från exploateringsprojektets ansvar till stadsdelsnämndens. Det första vi måste göra är alltså att investera i parken. Förvaltningen vill peka på det orimliga och ineffektiva med att exploateringsprojekt inte fullt ut tillgodoser sociala värden.

Bygg blandat – med plats för näringsliv

Förvaltningen vill betona vikten av att ge företräde för den minst förekommande upplåtelseformen när man bygger nytt i Stockholms alla stadsdelar, i syfte att minska segregationen i staden. Vi vill också betona vikten av att i högre grad ge plats för näringsliv när vi bygger nytt.

Farsta växer, men inte kollektivtrafiken

De nya stadsutvecklingsprojekten har låga parkeringstal. Det är bra då vi ska styra om från bilåkande för att klara ökad trängsel och klimatkrisen. Vi ser dock utmaningar när kollektivtrafiken inte byggs ut i samma takt. Detta befars bli extra påtagligt i kvarter långt ifrån spårbunden trafik till exempel i nya Telestaden, Klockelund, Perstorp, Karlsvik och Stora Sköndal. Förvaltningen ser också att brister i kollektivtrafik samt bristande gång- och cykelvägskopplingar mellan Fagersjö och Hökarängen vilket leder till minskad rörelsefrihet ungdomar och kvinnor.

Behov av stadsgemensamma grepp

Förvaltningen efterlyser stadsgemensamma grepp, gemensamma kommunikationsinsatser och bättre stöd från fackförvaltningar. De utmaningar vi vill peka på är olovligt dumpat trädgårdsavfall, invasiva arter och gäss vid strandbaden. Vi vill också peka på behovet av fler offentliga toaletter.

Förvaltningen ser också behov av gemensamma tag och samordnad finansiering för större projekt som till exempel kopplingar över Nynäsvägen och bullerdämpande åtgärder. Det är tydligt att enskilda exploateringsprojekt inte kan bära kostnaderna. En planerad koppling över Nynäsvägen har fått stryka på foten i pågående exploateringsprojekt.

Många träd som dör

I spåren av klimatförändringar och den torra sommaren 2018 har vi fått alltmer problem med döda träd. Det är granar och björkar som dör och därtill almar angripna av almsjuka. Sammantaget innebär detta omfattande kostnader, miljöerna utarmas och stockholmarna reagerar. Vi ser också behov av medel för återplantering av träd.

Med klimatförändringarna ökar också behovet av en effektiv och tydlig ansvarsfördelning rörande dagvattenfrågor och skyfall.

Platssamverkan och socialt värdeskapande stadsutveckling

Förvaltningen har under det senaste året etablerat en effektiv platssamverkan i Hökarängen. Tillsammans med medverkande aktörer och i dialog med Hökarängsbor har vi identifierat en rad behov av insatser som vi nu går vidare med. Vi hoppas att trafikkontoret kan beviljas trygghetsinvesteringsmedel för åtgärder

på David Helldéns torg.

Vi satsar också med ökat fokus på socialt värdeskapande stadsutveckling i Fagersjö. Ledstång i arbetet är den analys (SVA), som stadsbyggnadskontoret och Familjebostäder tagit fram. Vi jobbar också med att stärka den kollektiva förmågan i Farsta strand i samarbete med Familjebostäder och polisen.

Farsta trygghetsforum och trygghet på karta

Trygghetsläget i stadsdelsområdet har påverkats av det senaste årets skjutningar, sprängningar och andra allvarliga våldsbrott relaterat till gängkriminalitet.

Förvaltningen utvecklar det trygghetsskapande arbetet. Vi testar bland annat nya system för avvikelserapportering på digitala kartor. Det ger oss möjlighet att bättre analysera och förstå lägesbilden. Den digitala kartan hoppas vi också kan användas som verktyg inom medborgardialog. Vi satsar också på ett nytt mer operativt samverkansforum som vi kallar Farsta trygghetsforum. Här går konkreta avvikelser igenom varje månad och beslut om åtgärder kan tas snabbt.

Social prevention för trygghet

Förvaltningen ser vikten av förebyggande arbete för att långsiktigt stärka tryggheten i stadsdelsområdet. Vi har tillsatt en styrgrupp för förvaltningens preventionsarbete. Vi satsar mycket på föräldraskapsstöd i olika former och kan idag erbjuda stöd till föräldrar under hela uppväxttiden. Vi har utmaningar med att nå ensamstående föräldrar i vårt föräldraskapsstöd De som får svårt med barnpassning under kvällstid.

Många önskemål från stockholmarna

Vi ser en trend med ökade förväntningar från medborgare. Stockholmare hör av sig till staden och önskar olika åtgärder eller utrustning – bänkar, belysning, fälla träd, spara träd, hundrastgårdar för små hundar, grillplatser, discgolfbanor et cetera. Samtidigt efterfrågar vi medborgarnas idéer och förslag genom dialog, medborgarförslag och Tyck Till. Det är en pedagogiskt och demokratisk svår balansgång att vara lyhörda samtidigt som vi inte klarar att genomföra allas önskemål. Vi vill undvika situationer där den som skriker högst får mest.

Budget för investeringar och drift

Våra stora parkinvesteringsprojekt genomförs tillsammans med trafikinämnden. Budgeten på totalt 55 miljoner för hela staden har legat på samma nivå sen 20xx, trots stora prisökningar sedan dess. Därutöver finns 45 miljoner i reinvesteringsmedel. Det är beslutat att reinvesteringsmedlen ska finnas till och med 2023. Förvaltningen undrar vad som gäller efter 2023. Vi gör bedömningen att potten totalt behöver öka. Vi anser också att dagens jämna spridning av investeringsprojekt till alla stadsdelsnämnder är ineffektiv. Det är bättre att storsatsa på ett fåtal projekt och driva dem snabbare. Dagens process för stadsmiljöinvesteringar med redovisningsblanketter och olika

instanser upplevs ineffektiv och svåröverskådlig.

Vår budgetram för stadsmiljöverksamhet utökades markant 2022. Tyvärr har i princip hela utökningen ätits upp av indexprisökningar. Farsta har stora naturområden som inte är naturreservat, vilket missgynnar Farsta eftersom naturreservat får särskilda medel. Exempelvis kräver våra stora värdefulla eksamband kontinuerlig skötsel.

Jämställda stadsmiljöer

De utmaningar vi ser i relation till jämställdhet är framförallt att kvinnor känner sig mer otrygga än män utomhus. Vi behöver skapa jämställda platser som lockar båda könen att ta plats i det offentliga rummet på lika villkor. Ett sätt är att genom platsaktivering befolka och återerövra otrygga och/eller ödsliga platser.

Agenda 2030

Inom verksamhetsområdet Stadsmiljö ser vi störst utmaningar inom Agenda 2030:s mål 13 Bekämpa klimatförändringen och mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald. Vi bedömer att vår verksamhet i första hand bidrar positivt till mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald samt mål 3 Hälsa och välbefinnande.

Ekonomiskt bistånd

Verksamhetens utveckling och utmaningar

Gruppen långtidsaktuella för ekonomiskt bistånd ökar och i gruppen finns såväl arbetssökande som sjukskrivna, personer med socialmedicinska skäl och personer som tidigare har avslutat sin etablering och nu är arbetssökande. Samtliga målgrupper är i behov av stöd för att komma ut i arbete.

Arbetsförmedlingens omorganisation medför försvårad uppföljning i individärenden då många klienter saknar den digitaliseringsmognad som krävs för att ta tillvara på Arbetsförmedlingens insatser.

Pandemins påverkan på vården har lett till ökade kötider för klienter, vilket har förlängt sjukskrivningar och rehabiliteringstiden och därmed möjligheten att komma ut i egen försörjning.

Verksamhetens arbete bidrar till det globala målet nr:1, Ingen fattigdom.16, fredliga och inkluderande samhällen

En jämställdhetsutmaning är att fler män har långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med kvinnor.

Prioriteringar som bedöms behövas göras de kommande åren

Verksamhetsområdet behöver utveckla digitala hjälpmedel, till exempel för digital insyn i medborgarens ärende och automatiserade handläggningsprocesser. Ett mer effektivt systemstöd kommer bidra till en minskad administrativ belastning för socialsekreterare, förenklade processer för dokumentation, beslut, uppföljning och statistik för insatser vilket frisätter tid till annat arbete.

Insatsen bostadsvägledning kan leda till ekonomisk vinst och höjd kvalitet då fler individer kommer vidare ut i stadigvarande boende.

Arbetsmarknadsåtgärder

Insatsbehov under planeringsperioden

Ett fortsatt fokus på arbetsförberedande insatser behövs genom ett utökat antal arbetsträningsplatser för att fler ska kunna ta del av stadens övriga insatser mot arbete och studier.

Verksamheten behöver under kommande år se över sina arbetsmarknadsinsatser gällande driftform, vidare utveckling samt frågan om lokaler.

Utmaningar relaterade till jämställdhetsmål

Utifrån ett jämställdhetsperspektiv är det viktigt att förvaltningen fortsätter arbeta med fokus på hela hushållet och erbjuder stockholmsjobb och feriejobb till både män och kvinnor, flickor och pojkar.

Övrigt

Säkerhet, krisberedskap och kontinuitetsplanering

För att säkerställa att nämndens verksamhet tryggt kan fortgå även vid oförutsedda påfrestningar eller extraordinära händelser, behöver arbetet med att analysera risker, identifiera sårbarheter och förebygga negativa konsekvenser stärkas och utökas. Ett prioriterat område för detta kommer även fortsatt att vara säkerheten kring förvaltningens informationstillgångar. Förvaltningen ser ett stort behov av stöd och samordning från stadsledningskontoret i arbetet med informationssäkerhet och dataskydd.

Näringslivsfrämjande arbete

Farstas näringslivsarbete utgår från de tre av fyra fokusområden i näringslivspolicyn som berör stadsdelsnämnder. Vår främsta insats är att satsa en halvtidsresurs för att samordna och driva på det lokala näringslivsarbetet samt nämndens råd för näringslivsfrågor. Vi arbetar främst med löpande eller årligen återkommande insatser.

Vi vill i det här sammanhanget lyfta utmaningar vi ser beträffande kommunikation till företagare. Vi har allt svårare att ta tag på adressuppgifter från SBR till företag med hänvisning till GDPR. Staden behöver utveckla enhetliga system och stöd i frågan.

Vi vill också peka på behov av ytterligare samordning generellt. Vi hamnar ibland i lägen där olika nämnders olika perspektiv blir till målkonflikter som hindrar näringslivsarbetet. Det kan handla om mindre frågor såsom bättre skyltning av lokala centrum och större frågor som bostäder kontra plats för företag.

Förvaltningen har utvecklat en idé som vi har tagit vidare till systemutvecklare för gatuwebben. Idén går i korthet ut på att företag och näringsidkare inom en viss radie ska få digitala aviseringar när staden genomför arbeten i till exempel gatan som kan påverka företagets verksamhet.

Ledarskap

Framtida behov ställer nya krav på befintligt ledarskap och medarbetarskap och mer tillitsbaserad styrning som bygger på delaktighet, öppenhet och ansvarstagande behöver utvecklas. För att möta och hantera en allt snabbare och mer digital omvärld behöver förvaltningens stärka sin förmåga att leda i förändring, öka innovationsförmågan och den digitala kompetensen.

Aktivt medarbetarskap

Kompetenta och engagerade medarbetare är en förutsättning för att staden ska kunna utföra sina uppgifter på ett effektivt och professionellt sätt och därmed tillgodose stockholmarnas behov av god och likvärdig service och kvalitet. Medarbetarskapet blir allt viktigare för att utveckla verksamheten och för att vara en attraktiv arbetsgivare. Ett arbete med stärkt medarbetarskap ska inledas i hela förvaltningen och förväntas bidra till ökad motivation, engagemang och arbetsglädje.

Sjukfrånvaro

En långsiktig utmaning är att förebygga ohälsa och sänka sjukfrånvaron. Förvaltningen behöver arbeta brett med olika arbetssätt och åtgärder för att sänka sjukfrånvaron. Arbetet ska bygga på analyser för att rätt åtgärder ska vidtas. Tidiga insatser, kontinuerlig uppföljning och arbete med friskfaktorer är några av åtgärderna. Det handlar om att skapa en bra arbetsplats genom bland annat tydliga förväntningar, god arbetsmiljö och ett bra ledarskap som gör att medarbetare trivs. Förvaltningen ska aktivt och systematiskt arbeta för att förebygga ohälsa och minska sjukfrånvaron.

Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjningen är ytterst viktig för att förvaltningen ska klara sitt uppdrag och fastställda mål, men också för att hantera framtida krav, utmaningar och de förändringar som förvaltningens verksamheter står inför. Det systematiska arbetet med kompetensförsörjning i enlighet med kompetensförsörjningsplanen blir viktigare för att attrahera medarbetare inom identifierade bristyrken. Språkkompetensen i svenska inom vissa befattningar är en utmaning för att förvaltningen ska kunna fortsätta hålla en god kvalitet och rättssäker hantering. Att ha bra rutiner och kompetens för att introducera, rekrytera, utveckla och behålla medarbetare blir allt viktigare. Vi fortsätter även arbetet med "Handlingsplan för förbättrad arbetssituation"

Riktade medel skapar oförutsägbarhet

Vi vill stävja trenden med allt fler riktade medel att ansöka om – klimat, trygghet, biologisk mångfald, ökade vistelsevärden vid vatten, åtgärder för god vattenstatus etc. Det är tidsödande med ansökningar och redovisningar. Det ger en oförutsägbarhet som försvårar planering och resurssättning. Det förhindrar kontinuitet och långsiktighet. Besked om medlen kommer sent på året och det är sedan svårt att hinna projektera och genomföra inom budgetåret. Det riskerar leda till att vi bara söker för åtgärder som är möjliga att

hinna med – inte det som är mest väsentligt.

Många styrdokument

Förvaltningen ser utmaningar med många styrdokument. Det totala antalet är en utmaning, med svårigheter att ha kontroll över vår nämnds åtaganden samt tid och resurser för genomförandet. Därtill tar själva framtagandet och uppföljningen av styrdokumenten mycket tid i anspråk – förvaltningen förväntas bidra i arbetsgrupper och med remissvar ibland tre gånger – både i arbetsgrupp, via kontorsremiss och slutligen nämndremiss. Planering och uppföljning är viktigt i allt kommunalt arbete, men får aldrig ta mer tid och resurser i anspråk än det faktiska arbetet för stockholmaren.

Behov av stöd, samordning och nätverk

I varje stadsdelsförvaltning finns uppdrag och ansvarsområden som endast upprätthålls av en funktion/medarbetare, exempelvis kultursekreterare, dietist, miljösamordnare, dataskyddsombud etcetera. Dessa enfrågefunktioner är beroende av nätverk med kollegor i andra stadsdelar samt stöd från respektive berörd fackförvaltning. Att dessa nätverk upprätthålls, stöds och samordnas är av stor vikt för att arbetet inom dessa områden ska hålla hög kvalitet och likvärdighet inom staden.

Fasa ut farliga kemikalier från inköpssystemet

Förvaltningens samtliga verksamheter har i uppdrag att inventera kemikalier och ta bort produkter som innehåller så kallade utfasnings- och riskminskningsämnen. Vi vill påpeka vikten av att dessa produkter inte heller ska finnas att köpa i stadens inköpssystem, vilket borde vara det mest effektiva sättet att långsiktigt få bort dem från våra verksamheter.

Sammanfattande ekonomisk analys

Drift

Förvaltningens nettoomslutning för driftverksamheten uppgår till 1 804,5 miljoner kronor för 2022, vilket är 65,2 miljoner kronor mer än 2021 års budget. Det är en ökning på 3,7 % jämfört med föregående år som till stor del förklaras av befolkningstillväxten i stadsdelen med tillhörande ökning i prestationer samt indexuppräknning av priser. Enligt kommunfullmäktiges plan kommer nämndens budget att uppgå till 1 825,6 miljoner kronor 2023, och 1 825,6 miljoner kronor år 2024.

Den omfattande nybyggnationen i Farsta innebär utbyggnad av service i form av exempelvis förskolor, gruppbofästigheter och servicelägenheter. Detta medför ökade lokalkostnader och måste planeras noggrant för att synkroniseras med inflyttandet av nya invånare i Farsta. Vidare är tillkommande lokalkostnader dyrare per placering än befintliga lokalkostnader, varför ett effektivt lokalutnyttjande är en prioriterad fråga.

Behovet av totalt antal förskoleplatser kommer att öka de kommande åren till följd av bygget av nya bostäder. Vissa

utmaningar finns då ökningen inte sker jämnt fördelat över stadsdelen utan varierar mellan stadsdelarna. Kostnaden för nybyggda förskolor är i regel högre än för befintliga förskolor vilket innebär ökade kostnader. Staden ger fortsatt bidrag för förskolor med extra höga hyror, men från och med 2022 fasas den högsta nivån av stöd ut helt vilket innebär att förvaltningen får ta hela kostnaden för de dyrare nybyggda förskolorna.

Förvaltningen ser en fortsatt minskning av inflöde av ensamkommande barn och nyanlända vilket leder till minskning av intäkter i form av statsbidrag. Förvaltningen befarar ökning inom ekonomiskt bistånd när etableringstiden för nyanlända löper ut samt när flera boende stänger i Farsta och flertal familjer står utan stadigvarande bostad. Avtalet för stödboende för ensamkommande barn löpte ut under 2021. Än så länge har förvaltningen lyckats behålla samma prisnivå för placeringar för ensamkommande barn och unga, men det råder osäkerhet kring fortsatt prisutveckling på marknaden.

Förvaltningen ser också en ökande trend när det gäller våld i nära relationer. Nytt program för att upptäcka våld införs vilket kan leda till att fler fall upptäcks samt att kostnader för skyddat boende och andra insatser ökar.

Kostnader för turbundna resor för personer med funktionsnedsättning har ökat kraftigt de senaste åren och kommer sannolikt att fortsätta ligga på en hög nivå de kommande åren. Det nuvarande avtalet för turbundna resor är mycket kostsamt och har förlängts till oktober 2022 samtidigt som antalet personer med insatsen daglig verksamhet ökar. Även valfriheten inom daglig verksamhet, det vill säga att brukarna själva får välja den dagliga verksamheten i staden de vill gå på, gör att det kan bli långa avstånd mellan boende och daglig verksamhet vilket leder till höga kostnader för turbundna resor. Förvaltningen anser att ersättningsystemet för daglig verksamhet bör ses över och inkludera ersättning för resor.

Enligt Swecos befolkningsstatistik för åren 2023-2025 förväntas andelen äldre öka inom stadsdelen. Antalet äldre mellan 65-89 år förväntas öka, medan de allra äldsta, 90 år och äldre, väntas minska något de närmsta åren. En viktig aspekt är hur befolkningsökningen kommer påverka behovet av äldreomsorg. Det råder i nuläget ett överskott av vård- och omsorgsplatser inom stadsdelen, men även inom staden som helhet. För att möta det platsöverskottet behöver stadsdelen se över möjliga omställningar och anpassningar för boenden i egen regi. Samtidigt pågår heltidsresan samt att ha låg andelen timanställda inom äldreomsorgen och i viktigt att optimera resursplanering och anpassa bemanning efter behov.

Investeringar

Investeringar i stadsmiljö

I februari 2022 godkände nämnden önskemål om parkinvesteringsmedel för så kallade stora projekt som drivs

tillsammans med trafikkontoret. Nämndens beslut förmedlades därefter till trafikkontoret som hanterar processen på uppdrag av stadsledningskontoret. Trafikkontoret har sedan delvis reviderat nämndens önskemål. Investeringsplaneringen ser nu ut som följer:

Projekt	2023	2024	2025	2026-
Strandpark Farsta	5,3	1,2	5,0	4,8
Aktivitetspark Farstaängen			0,5	4,1
Majroskogen	1,0	5,0	1,0	3,0

Etapp ett av Farsta strandpark avslutas under 2021 (parken och bryggan vid Farsta gård). 2022 sker projektering av nästa etapp, som kan genomföras med start 2023.

2019 fattade nämnden inriktningsbeslut för Aktivitetspark Farstaängen. 2020 genomfördes den första etappen – Dälden. Under 2021 och 2022 genomförs etapp 2 och 3. Projektet gör därefter uppehåll i två år. Upphållet beror på att projektet måste invänta och synkroniseras med flera pågående exploateringsprojekt i närheten.

Arbete med Majroskogens entrépartier startar med projektering 2023.

Åtgärder för spontanidrott i parkerna

Nämnden har beslutat om flera parkinvesteringsprojekt som innehåller åtgärder för spontanidrott i parkerna. Utöver Aktivitetsparken Farstaängen som till stor del kretsar kring aktiviteter, så kan följande projekt nämnas för 2022. Utegyg för seniorer, korgar för discgolf, bouleanor och reinvestering i bollplan.

Åtgärder och medel för God vattenstatus

Farsta stadsdelsnämnd är berörd av två lokala åtgärdsprogram (LÅP) – ett för Magelungen och ett för Drevviken. Nedan i tabellen listar vi åtgärder med bäring på de två LÅP:arna samt det utkast på skötselplan som vi har tagit fram. Det rör sig om både driftsåtgärder och investeringar på strandremsan längs sjöarna.

Beträffande vassröjning vill vi lyfta utmaningen med otydlig ansvarsfördelning. Stadsdelsnämnden har endast ansvar för åtgärder i vatten som är på en ”krattlängds” avstånd från stranden. En ansvarig nämnd för åtgärder längre ut i sjön behöver utses. Vi förutser att stockholmarna förväntar sig mer sammanhållen och kontinuerlig vassröjning som vi kommer att ha svårt att leva upp till.

Åtgärder	2023	2024	2025
Byte förzinkade parkmöbler längs Drevviken och Magelungen, ca 35 stycken (Investering)			750 000
Ta bort trädgårdsavfall med parkslide på		800 000	

Åtgärder	2023	2024	2025
gräns mot Rågsveds naturreservat (Drift)			
Städa bort gamla båtar, bryggor mm (Drift)	300 000		
Vassröjning (Drift)	200 000	200 000	200 000

Klimatinvesteringar

Vi redovisar förslag på klimatinvesteringar i en särskild bilaga. Förslagen förutsätter särskilda klimatinvesteringsmedel. De föreslagna klimatinvesteringarna är inte medräknade i parkinvesteringsplanen.

Verksamhetsprojekt (Driftprojekt)

Lokalförsörjningsplan

Sammanfattning

I översiktsplan för Stockholm lyfter Staden särskilt fram fyra fokusområden som är viktiga att utveckla varav Farsta är ett. I Farsta planeras en stadsutveckling med omkring 8 000 nya bostäder. Det är nästan en fördubbling av antalet bostäder i området som idag är cirka 10 000. Den planerade förtätningen av Farsta kommer leda till ett ökat behov av nya verksamhetslokaler, främst förskolor. För att säkra tillgången och möta behoven samarbetar förvaltningen med bland annat stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret innan markanvisning sker.

I Swecos senaste prognos från juni 2021 så beräknas barn i åldern 1-5 år öka fram till 2030, främst i stadsdelarna Larsboda och Farsta strand. Denna prognos är ett av verktygen för att planera för stadens långsiktiga behov av verksamhetslokaler och prognosen utgör en viktig del i arbetet att uppnå ett effektivt resursutnyttjande. Förvaltningens samtliga verksamheter arbetar aktivt för en bättre lokalsamordning och för att se över förutsättningar att avveckla lokaler.

Riksdagen har beslutat om att genomföra förslagen i den statliga utredningen Fler barn i förskolan – för bättre språkutveckling i förskolan (SOU 2020:67) vilket kommer leda till ett större behov på förskoleplatser. Farsta uppskattar att ett beslut om obligatorisk förskola från fem års ålder, och ett årligt platserbudande till alla 3-4-åringar som inte har förskoleplats, förutsätter ett tillskott om minst 100 nya förskoleplatser.

Förvaltningen välkomnar att stadens utmaningar med parkleksbyggnader nu finns på agendan. Vi ser behov av effektiva och stadsgemensam lösningar. Flertalet parkleksbyggnader är i undermåligt skick. Lösningen kring parkleksbyggnadernas bygglov behöver lösas. Stockholms stad bör ta ett principbeslut om att parkleksbyggnader är förenligt med park i detaljplan för att undvika onödigt trassel där detaljplaner skulle behöva ändras bara för att vi

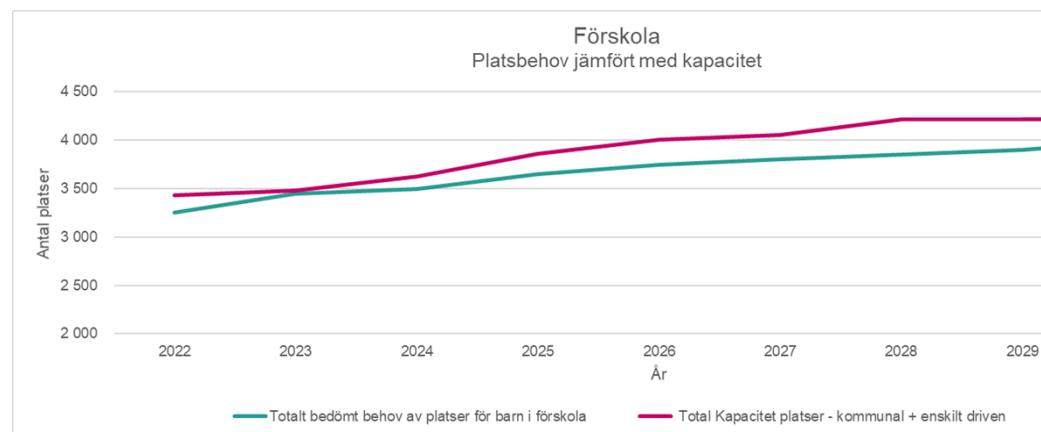
uppgraderar parkleksbyggnaderna. Vidare behövs en acceptans för att andra öppna mötesplatsverksamheter som öppen förskola och fritidsgård ska kunna bedrivas i parkleksbyggnader. Öppen förskola, parklek och fritidsgård är verksamheter som är mycket lika till sin art och kravet på lokalernas standard ska kunna likställas.

Planeringsförutsättningar

Förvaltningen arbetar aktivt för en effektiv samordning av lokaler och resursanvändning. För att uppnå ett effektivt utnyttjande av lokalresurserna samverkar verksamheter kontinuerligt både mellan avdelningar och inom respektive avdelning.

Av särskild betydelse för nämndens planering är nyproduktionen av bostäder i och i nära anslutning till stadsdelsområdet. Nämnden följer utvecklingen noggrant då nybyggnationstakten ständigt förändras. Swecos prognos av befolkningsutvecklingen fram till 2030 visar på att antalet barn i förskoleålder kommer öka med cirka 12 procent i Farsta stadsdelsområde vilket innebär 463 barn fram till 2030. För att möta det ökade platsbehovet behöver förvaltningen öka platskapaciteten i förskolan.

Diagrammet nedan Platsbehov jämfört med kapacitet visar tydligt att behovet av förskoleplatser ökar och hur förvaltningens plan för kommande förskolor matchar utvecklingen.

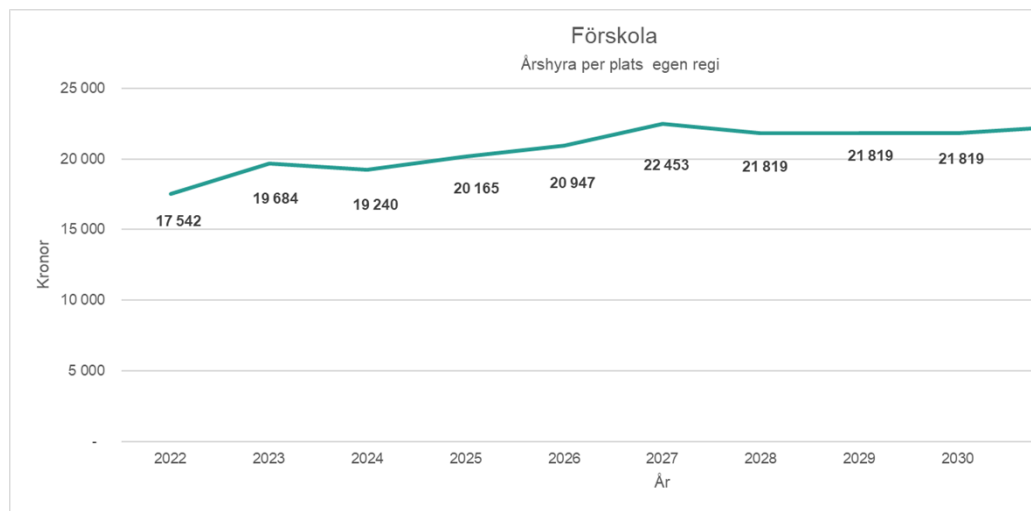
Bedömd hyreskostnadsutveckling

Total hyreskostnad för lokaler är 60,5 miljoner kronor för år 2022. Bedömd hyreskostnadsutveckling är att hyreskostnaderna beräknas öka till 91,6 miljoner kronor år 2028.

Bedömd hyreskostnad (mnkr)	år 2022	år 2023	år 2024	år 2025	år 2026	år 2027	år 2028	år 2029	år 2030	år 2031	år 2032
Sammanlagt	60,5	67,8	72,7	79,8	85,0	90,0	91,6	91,6	91,6	91,6	91,6
-varav pedagogiska lokaler	41,4	47,4	49,1	56,3	61,5	67,0	68,6	68,6	68,6	68,6	68,6

Bedömd hyreskostnad (mnkr)	år 2022	år 2023	år 2024	år 2025	år 2026	år 2027	år 2028	år 2029	år 2030	år 2031	år 2032
Årliga hyresgenererade investeringsutgifter	55,9	71,1	64,2	50,0	118,0	130,0					

Förvaltningen står inför att beställa flera nybyggda förskolor då nya bostadsområden byggs i Farsta. Den totala hyreskostnaden för förskolor bedöms därför öka de kommande åren i takt med att verksamheten växer. Fler förskolor är uttjänta och planeras att ersättas av nya förskolor och detta bidrar till en ökad kostnad per förskoleplats. I och med det nya samverkansavtalet mellan staden och SISAB kommer stadsdelen få högre hyresnivåer mot tidigare. Tidigare nyproduktionsrabatten försvinner och bidragen till förskolor med hög hyra sänks årligen vilket leder till en generell kostnadsökning för förvaltningen.

Samverkan

För att skapa mer kostnadseffektiva lokaler krävs ökad samlokalisering av flera verksamheter och därigenom samverkan både inom stadsdelsnämnden, med andra nämnders verksamheter vid stadsdelsområdenas gränser, med andra facknämnder samt med privat näringsliv och föreningsliv. För en lyckad samverkan med andra nämnder krävs samsyn redan vid idéstadiet av planeringen. Detta kräver gemensamma mål med principöverenskommelser mellan nämnderna.

Med anledning av den stora nybyggnation som pågår i stadsdelen Farsta så ökar behoven av samverkan inte minst gentemot utbildningsförvaltningen. Det är av största vikt att kommande skollokaler som uppförs är flexibla och initialt kan nyttjas till förskola. När barnen sedan växer och har behov skola så ska lokalerna kunna växla om till skollokaler över tid. Förvaltningen anser att denna hantering bör förstärkas och styras från centralt håll.

Kommunal verksamhet - annan än pedagogisk verksamhet

Nuläge 31 januari 2022

Den dagliga LSS-verksamheten Edsvalla, som har lokaler vid Mårbackagatan, har blivit uppsagda till sista december 2022. Förvaltningen har funnit en ersättningslokal vid Frykdalsbacken, Farsta strand och beräknad inflyttning är juni/juli 2022.

På Postiljonens vård- och omsorgsboende har Arbetsmiljöverket gett underrättelse om verksamhetsförbud avseende 39 lägenheter vars hygienutrymmen inte uppfyller ställda krav. Till dess omställningen är klar står förvaltningen med tomgångshyror.

I lokaler som förhyrs av Familjebostäder i Fagersjö vid Havsörnstorget, bedriver förvaltningen verksamhet i form av Mötesplats Fagersjö samt en fritidsverksamhet. Familjebostäder planerar säga upp hyresavtalet och riva fastigheten inom de närmaste åren. Förvaltningen behöver hitta ersättningslokaler för dessa verksamheter i området.

Generellt är flertalet parklekslokaler i stadsdelsområdet i dåligt skick och har behov av upprustning och tillgänglighetsanpassning, bland annat parkleken Odlarängen i Tallkrogen. Även fritidsgårdslokalen Västboda i Farsta har behov av åtgärder för att förbättra tillgängligheten. Parkleken Nybygget i Gubbängen bedriver verksamhet i en paviljong med tillfälligt bygglov. Förvaltningen verkar för en permanent lösning.

I de stadsomvandlingsprojekt som pågår i Farsta, såsom Stora Sköndal och Telestaden planeras nybyggnation med flera tusen bostäder och även nya förskolor. Vi behöver tydligare besked kring hur förväntan ser ut på lokalförsörjningen för verksamheter som fritidsgård, parklek etc.

Lokalbehov för annan kommunal verksamhet

Planerade lokalförändringar för år 2023-2030 (första planeringsperioden)

Förvaltningen har lämnat intresseanmälningar i ett antal kommande byggobjekt om LSS och Sol bostäder. För närmare information se bilaga ”Boendepplan 2022-2032, bostad med särskild service SoL och LSS”.

Planerade lokalförändringar för åren 2031-2040 (andra planeringsperioden)

Förvaltningen har i dagsläget inga planerade lokalförändringar under andra planeringsperioden.

Pedagogisk verksamhet

Summerande analys av nuläge samt framtida planering

Den planerade förtätningen av Farsta kommer leda till ett ökat behov av nya förskolor. För att säkra tillgången och möta behoven samarbetar förvaltningen med bland annat stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret.

De nya bostäderna i stadsdelsnämndsområdet kommer att påverka befolkningsutvecklingen och behovet av förskolor. I Swecos senaste prognos från juni 2021 så beräknas barn i åldern 1-5 år öka fram till 2030, främst i stadsdelarna Larsboda och Farsta strand. För att möta behovet planeras flera åtgärder inom förskola och flertalet nya förskolor planeras att byggas, och i vissa fall ersätter dessa gamla förskolor. Den kommunala kapaciteten på cirka 2 400 platser kan komma att öka till cirka 3 100 platser år 2030.

Framtida planering av förskolekapacitet beror på barnantalsutvecklingen i området. Pågående detaljplanearbete i olika faser medför osäkerheter när bostäder ska byggas och inflyttning sker.

Lokalhyran beräknas öka från ca 41,4 mnkr till cirka 68,6 mnkr år 2032. Totalt planeras för en kapacitetsökning på cirka 700 förskoleplatser. Förvaltningen är medveten om vikten av att minska stadens investeringar samt hålla tillbaka förvaltningens hyreskostnader. Förvaltningen kommer noga följa framtida befolkningsprognoser samt hyreskostnadsutvecklingen för att göra rätt prioriteringar i utbyggnaden av förskolor.

Nuläge 31 januari 2022

Förvaltningen har ingen överkapacitet när det gäller förskoleplatser eller några tomställda lokaler. Det är heller inte förväntat de närmaste åren, snarare tvärtom med anledning av planerad nybyggnation i stadsdelen. Förvaltningen problem är att det saknas evakueringsmöjligheter för att kunna genomföra planerade evakueringar eller att snabbt kunna flytta på verksamheter när oförutsedda händelser uppstår, exempelvis vid brand, vattenskada eller dylikt.

SISAB kommer under 2022 och 2023 att bygga tre fristående förskolor i Farsta. En av dem ersätter en tidigare förskola i Perstorp. Ekebergabacken utökas med tre avdelningar till sex avdelningar. Beräknad inflyttning är december 2022. Under våren 2022 påbörjas en byggnation av en ny förskola med åtta avdelningar i Tallkrogen som ersätter en äldre förskola. Inflyttning planerad till 2023. När den står klar kommer barnen på förskolan Bullerbyn som har lokaler i Tallkrogens skola att flytta över till Regnbågen. Bullerbyns lokaler återlämnas till skolan. Byggstart kommer att ske under året av en ny förskola med åtta avdelningar vid Sunneplan i centrala Farsta. Inflyttning planerad till 2023.

Förskolan Guldgruvan på Ekshäradsgatan i Farsta Strand är i mycket dåligt skick. Behovet av förskoleplatser är stort i området och efterfrågan beräknas öka ytterligare med anledning av pågående och planerat bostadsbyggande i området. Förvaltningen planerar därför att riva förskolan och uppföra en ny förskola med sex avdelningar på samma plats. Inflyttning till en ny förskola beräknas kunna ske tidigast 2023. Förvaltningen har flera år försökt hitta mark i området för att ställa upp en tillfällig paviljong som evakueringslokal.

Förskolan Frida vid Stadsbudsvägen 16 i Hökarängen med tre avdelningar är en paviljong som på sikt är planerad att ersättas med en nybyggd förskola.

Förskolan Sunnan vid Sunneplan i centrala Farsta vid Hästhagens bollplan är av äldre modell och förvaltningen planerar att på sikt riva byggnaden och bygga en ny stor förskola på samma plats.

Förskolan Lövlunda består av sex avdelningar varav två är belägna i två separata paviljonger. Förvaltningen planerar att på längre sikt avveckla paviljongerna och uppföra en ny byggnad.

Planering av lokaler för år 2023-2030 (första planeringsperioden)

Lokalbehovet under den första planeringsperioden

Enligt SCB befolkningsprognos, åldersgrupp 1-5 år, kan man dra slutsatsen att Farsta har visst underskott på förskoleplatser. För att möta efterfrågan på förskoleplatser har förvaltningen under flera år löst lokalbristen med att inrymma förskoleverksamhet i skollokaler. Förtätningen av Farsta har dock lett till att skolornas elevtillströmning har ökat och skolorna behöver utöka sina lokaler. Utbildningsförvaltningen önskar få ta över de skolutrymmen som idag används för förskoleverksamhet.

I Kvickentorpsskolan är förskolan Samsö inrymd med fyra avdelningar. Detaljplanering inför byggnation av bostäder pågår i området och en renovering av skolan planeras. En ny fristående förskola med sex avdelningar planeras. Planerna förutsätter att förskolan Samsös verksamhet evakueras.

Förskolan har tre förskoleavdelningar inrymda i Magelugnskolans lokaler. Förvaltningen hyr skollokaler motsvarande fyra avdelningar i Tallkrogens skola. Förskolan Bullerbyn har utöver det två avdelningar i en paviljong på skolgården. Förskolans barn och personal kommer att flytta till Regnbågens förskola när den är färdigbyggd 2023. Förskolan Ekebergabackens barn i Perstorp är evakuerade till en paviljong med tre avdelningar på Sköndalsskolans gård. Paviljongen kommer att avvecklas till årsskiftet när den nya förskolan Ekebergabacken är klar för inflyttning.

Planerade lokalförändringar under den första planeringsperioden

Under perioden planeras nya permanenta förskolor i samband med nybebyggelse. Planer finns även att ersätta förskolepaviljonger med begränsat bygglov och hitta evakueringslokaler till befintliga förskolor som måste flyttas. Förvaltningen har några små förskolor som inte är tillräckligt resurseffektiva.

Nybyggnation av lägenheter är på gång i flera områden i Farsta och det finns planer på flera byggprojekt. Det innebär att efterfrågan på förskoleplatser kommer att växa. Generellt är det svårt att hitta lämplig mark att uppföra nya förskolor på. Flera byggföretag har överenskommelse med staden att bygga lägenhetsförskolor i sina bostadskvarter.

För att tillgodose behovet av nya platser arbetar förvaltningen i samråd med SISAB för att riva äldre förskolor som är i sämre skick och där det inte är ekonomiskt försvarbart att underhålla och åtgärda dem. Nya förskolor med större kapacitet kommer att uppföras på samma plats. Utmaningen är att lösa frågan om evakuering av förskoleverksamheten under de närmare två år som det oftast tar att uppföra en ny lokal.

Stiftelsen Stora Sköndal planerar att bygga runt 4 500 bostäder. Byggprojektet är påbörjat. Stiftelsen planerar att själva stå för driften av förskolorna som ska byggas som totalt kommer att omfatta ett 60-tal avdelningar. Byggprojektet beräknas vara färdigställt år 2035.

I Telestaden i Farsta planeras nybyggnation av cirka 2000 bostäder. Totalt planeras byggnation av en kommunal fristående förskola med åtta avdelningar och tre fristående förskolor med fyra, sex och åtta avdelningar för att täcka behovet av förskoleplatser.

Planering pågår i samråd med Familjebostäder gällande en ny förskola med fyra avdelningar på bottenplan i ett flerbostadshus i kommande ny bebyggelse i kvarteret Perstorp, beräknad inflyttning under sommaren 2023.

I Karlsvik strand vid Drevviken planeras 750 bostäder och planering pågår i samråd med SISAB att bygga en friliggande förskola med åtta avdelningar. Om detaljplan vinner laga kraft beräknas förskolan vara klar till 2028. Byggföretaget Nordr AB planerar en lägenhetsförskola med fyra avdelningar som kommer vara klar för inflyttning 2025.

Åke Sundvall Bygg AB kommer bygga en lägenhetsförskola med sex avdelningar i ett bostadshus i det nya området Klockelund vid Drevviken med nybebyggelse med cirka 500 bostäder. Beräknas vara klar 2024.

Förvaltningen utreder möjligheterna att utöka kapaciteten vid förskolan Skogsbacken på Brunskogsbacken genom en nybyggnad alternativt rivning av befintlig förskola. Efterfrågan på förskoleplatser i Farsta strand redan är stor och förväntas öka med

anledning av att flera hundra nya bostäder kommer att byggas i området. Frågan om evakuering av förskoleverksamheten till andra lokaler är en utmaning som först måste lösas.

Förvaltningen planerar att på sikt frigöra lokaler i Magelungens skola som förskolan Sagoskogen nyttjar. Skolan har stort behov av lokalerna, men förvaltningen har inte lyckats hitta ersättningslokaler.

Vid Magelungens Strand pågår detaljplanering gällande byggnation av 850 bostäder med beräknad byggstart 2023. Förvaltningen har dialog med stadsbyggnadskontoret, fastighetskontoret och med berörda byggherrar om planering av förskolor för att möta kommande efterfråga på förskoleplatser. SISAB kommer att bygga en fristående sexavdelningsförskola och i övrigt kommer några av berörda byggbolag bygga två lägenhetsförskolor i området.

I korsningen Ågesta Broväg/Magelungsvägen kommer bostadsföretaget SKB att bygga fler bostäder och en lägenhetsförskola med fyra avdelningar beräknas vara klar för inflyttning 2026.

Långsiktig planering av behovet av lokaler mellan år 2031-2040 (andra planeringsperioden)

Lokalbehov under den andra planeringsperioden

Se information under första planeringsperioden gällande Stiftelsen Stora Sköndals byggplaner för sitt område som beräknas pågå fram till år 2035. Förvaltningen beräknar att behoven av bland annat förskoleplatser kommer att vara stort.

Planerade lokalförändringar under den andra planeringsperioden

Nämnden har ingen detaljerad information om lokalförändringar för den andra planeringsperioden. Förvaltningen kan i dagsläget inte bedöma vilka lokalförändringar som är aktuella under perioden.

Arbetet med koncept- och modulförskolor kommer sannolikt fortsätta för att minska byggkostnaderna. Förskolor integrerade i bostadshus kommer fortsätta att följa nyproduktionen av bostäder.

Enskilt driven förskola eller fristående skola

Nuläge 31 januari 2022

31 januari 2022 finns det en kapacitet för 1070 barn på fristående förskolor i Farsta vilket motsvarar cirka 31 procent.

Lokalförändringar enskilt driven förskola eller fristående skola

Stiftelsen Stora Sköndal planerar att uppföra cirka 4500 nya bostäder fram till 2035. I planeringen ingår även att inrätta cirka 60 förskoleavdelningar. I dagsläget har 300 bostäder byggts och planen är att Stiftelsen Stora Sköndal ska bedriva förskolorna i egen regi.

I Telestaden planeras att uppföra cirka 2000 bostäder. I dagsläget finns det planer på fyra förskolor med sammantaget 24 avdelningar.

Stiftelsen Ur och Skur har visat intresse för att starta en förskola med övervägande utomhusverksamhet med friluftstema i Sköndal.

Övrig information

Lokaler vars hyresavtal är uppsägningsbara inom tre år

Det finns i stadsdelsområdet flera lokaler som kan sägas upp inom en treårsperiod. Förvaltningen har god kännedom vilka lokaler det är och följer fortlöpande upp behovet av dessa lokaler.

Särskild redovisning av vissa lokalprojekt

Förvaltningen är i färd med en förstudie för att se över möjligheterna att anpassa förvaltningskontorets lokaler bättre utifrån våra behov i verksamheten.

Övriga redovisningar

Äldrevänlig stad

Handlingsplan för en äldrevänlig stad omfattar fem utvecklingsområden som Farsta stadsdelsnämnd arbetar med för att nå målpåfyllelse.

Delaktighet och inflytande

För att främja äldres delaktighet och inflytande arbetar Farsta stadsdelsnämnd med att stärka samverkan med pensionärsrådet. Samverkan har utvecklats bland annat genom att representanter från rådet är med i förvaltningens samarbetsgrupp Ett förebyggande arbete för äldre i Farsta. Förvaltningen vill också involvera seniorer i trygghetsinventeringar och i medborgardialoger. Inom ramen för vårt arbete med platssamverkan i Hökarängen har seniorer involverats i medborgardialogen. Pensionärsrådet och andra intresserade seniorer bjöds också in till dialog om utvecklingen av en mötesplats utomhus i Sköndal.

Utifrån det pågående arbetet har ett antal utvecklingsområden identifierats: utveckla samverkan med pensionärsrådet genom att tydliggöra process för ärendedialog.

Samverkan

Samverkan finns etablerad inom nämndens verksamheter riktade mot äldre. Inom den öppna seniorverksamheten är flera ideella organisationer och andra huvudmän viktiga samarbetspartners.

Vid framtagande och planering av aktiviteter inom den öppna seniorverksamheten beaktas resultat från forskning. Ett pågående samverkansprojekt mellan förvaltningen och primärvården är "Sällskap på recept".

Social inkludering

Inom äldreomsorgens förebyggande enhet erbjuds ett varierat aktivitetsutbud för att möjliggöra och skapa förutsättningar för alla

äldres deltagande. Aktivitetsutbudet anpassas och formas utifrån de äldres önskemål och behov. Det är både aktiviteter som främjar den fysiska hälsan men även aktiviteter som bidrar till social samvaro, inkludering och kulturella upplevelser. Inom äldreomsorgen arbetar samtliga enheter för att förebygga och motverka social isolering, ensamhet och psykisk ohälsa. Inom vissa enheter, såsom hemtjänsten och den öppna seniorverksamheten finns också riktade satsningar.

Utvecklingsarbeten pågår för att: nå en större andel äldre och på så sätt minska risk för ofrivillig ensamhet och social isolering, en utökad samverkan med andra förvaltningar och tillgänglighetsanpassa aktiviteter och lokaler.

Stadsmiljö och bostäder

Stadsdelsnämndens ansvar för stadsmiljön rör främst park och grönområden. Unga och äldre är de målgrupper som den lokala närmiljön har störst betydelse för. För att vara en attraktiv stad för äldre behöver tillgänglighet och trygghet prioriteras. Våra parkinvesteringar ökar den fysiska tillgängligheten och våra reinvesteringar förbättrar parkvägarnas tillgänglighet. En effektiv vinterväghållning är särskilt viktig för äldres rörelsefrihet och säkerhet. Olika satsningar på trygghet i stadsmiljön främjar äldre som i högre grad än andra upplever otrygghet

Nämndens arbete med äldre som befinner sig i eller riskerar att hamna i hemlöshet utgår ifrån en strategisk handlingsplan med nollvision.

Information och kommunikation

I förvaltningens samarbetsgrupp Ett förebyggande arbete för äldre i Farsta är informationsspridning och olika kommunikationsvägar en central fråga för att nå ut till fler äldre.

Gunilla Ekstrand
Stadsdelsdirektör
Farsta stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Blankettset
2. Boendeplan för äldre östra söderort 2023 med utblick mot 2040
3. Boendeplan funktionsnedsättning östra söderort 2022-2032
4. Tabell Boendeplan funktionsnedsättning 2022-2032
5. Klimatinvesteringar 2023-2025

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Ekstrand, Stadsdelsdirektör	2022-04-01